

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Katol. tiskovnega društva XIV. redni občni zbor.

Okoli 150 udov šteje katoliško tiskovno društvo lavantinske škofije, in jedva 21 jih je prišlo na XIV. redno občno zborovanje dne 19. avgusta! Gospodje vse premalno pomislijo, da je časnikarstvo velemoč, in da zaradi tega sedanjí papež Leon XIII. toliko priporočajo katoliške časnike. Ob 1/2 10. uri otvorijo preč. g. predsednik, stolni dekan L. Herg, zborovanje ter naznanijo, da o Slomšekovi stoletnici odbor nič ni sklenil, pač so se nekoliko prenaradila društvena pravila. Nato podelijo besedo č. g. tajniku, profesorju M. Mateku. Iz njegovega poročila povzamemo to-le dobesedno:

»Novoizvoljeni odbor si je izbral v 1. odborovi seji dne 18. julija 1893 predsednikom g. kanonika dr. Jos. Pajeka, njegovim namestnikom odvetnika g. dr. Jerneja Glančnika, blagajnikom kanonika dr. Ivana Mlakarja in tajnikom profesorja bogoslovja Martina Mateka. Ko pa odložijo v 3. odborovi seji dne 6. novembra 1893 gosp. kanonik dr. Josip Pajek predsedstvo, izvoli si odbor v 4. odborovi seji predsednikom g. stolnega dekana Lavrencija Herga, ki so že prej požrtvovalno vodili društvo in se za-nje obilno trudili.

Odbor je imel v svoji poslovni dobi 18 sej, v katerih je reševal navadne upravne posle n. pr. nastavlil upravitelja »Slov. Gospodarju« in »Südst. Post«, določal plačo stavecem in drugim delavcem, dovoljeval izvanredne društvene stroške itd. Posebej omeniti je pa sledečih odborovih ukrepov.

Vsled sklepa 5. odborove seje dne 12. januarija 1894 naprosili so se za poverjenike dekani in še nekateri drugi gospodje. V 6. odborovi seji dne 30. januarija 1894 se je predložil odboru imenik poverjenikov. V isti odborovi seji določil se je tudi »Službeni red za osobe tiskarne sv. Cirila«. Ker so bili prejšnji prostori tiskarne sv. Cirila mnogo pretetni in pretumni, sprejel je odbor v 11. odborovi seji dne 25. junija 1894 ponudbo gpč. Pöschlove, da nam postavi v dvorišču, kjer je preje kotljar imel delavnico, za tiskarno primerne prostore. Dne 21. januarija 1895 se je preselila tiskarna v nove prostrane in svetle prostore, ki bodo zadostovali za mnoga leta.

V 12. odborovi seji dne 5. novembra 1894 sklenilo se je, razun novega stroja, imenovanega v zadnjem društvenem poročilu, naročiti še drugi nov stroj, ki je stal 3200 gld. Vzel pa se je v račun stari stroj za 900 gld.

V 15., 16. in 17. odborovi seji je pretresoval odbor, kako spremeniti društvena pravila, da bodo ustrezala sedanjim potrebam in stanju društva. Zjedini se je za spremenjena društvena pravila, katera danes predloži v posvetovanje.

V 17. odborovi seji se je sklenilo, sklicati občni

zbor dne 19. avgusta 1895 in v 18. odborovi seji se je določil vspeled današnjemu občnemu zboru in potrdilo poročilo o delovanju odbora »katol. tiskovnega društva v Mariboru«.

Društvu je pristopilo od zadnjega občnega zbora 22 društvenikov, umrlo jih je pa 14. Društvo torej šteje zdaj 151 društvenikov. Umrli so od zadnjega občnega zbora: 1. Msg. Kosar Frančišek, stolni dekan v Mariboru, 2. Jeriša Luka, župnik na Gomilskem, 3. Kramberger Lavrencij, v pokojen župnik pri Sv. Križu pri Ljutomeru, 4. Repič Andrej, župnik v Kapelah, 5. Kočevar Josip, župnik v Brežicah, 6. Balon Ant., župnik na Vranskem, 7. Strah Ivan, župnik pri Sv. Rupertu v Slov. goricah, 8. Milošič Mihael, župnik pri Sv. Benediktu v Slov. goricah, 9. Koren Matija, v pokojen župnik v Bučah, 10. Vrečko Matej, župnik na Ponikvi, 11. Sattler Martin, župnik v Majsbergu, 12. Modrinjak Matija, prošt v Ptuj, 13. Ferencak Frančišek, župnik v Brežicah, 14. Trček Egidij, župnijski vikar pri Sv. Juriju na Pesnici. Blag jim spomin in večni mir!

O stanju tiskarne sv. Cirila bilo bi omeniti: Nastavljenih imamo v tiskarni 16 ljudij, kateri imajo vedno dovolj dela. Tiskajo se redoma v naši tiskarni: »Slov. Gospodar«, »Südst. Post«, »Popotnik«, »Kirchliches Verordnungsblatt«. Knezoškofijski ordinarijat, župnijski uradi, več posojilnic n. pr. mariborska, makolska, lenarčka, vitanjska, marenberska in več koroških, in še mnogo drugih trgovcev naročajo pri nas potrebne tiskovine. Razun novega stroja naročilo se je tudi mnogo novih črk, raznih okraskov itd., da bodemo lahko ustrezali vsem raznovrstnim zahtevam.

Večja dela, ki so se natisnila v naši tiskarni od zadnjega občnega zbora, šo sledeča: 1. Collectio Rituum Diocesis Lavantinae, 46 pol, 2. Officium Defunctorum et Ordo Exsequiarum pro adultis et parvulis una cum Missa Defunctorum, 3. Monsignore Fran Kosar, hišni prelat sv. Očeta, knez škof. kon. svetovalec, infuliran stolni dekan v Mariboru, opisal profesor dr. Iv. Križanič, kanonik senior Lavantinski, 4. Popotnikov koledar za l. 1895, 5. Vsakoletni »Directorium«, »Personalstand« lavantinske škofije itd. —

Nato je poročal društven blagajnik, preč. g. dr. J. Mlakar. Javil je, da je društvo koncem l. 1894. imelo premoženja 3893 gld. 26 kr.; tiskarnica pa da ima dva nova stroja, skoro vse nove črke in okraske, pa tudi žal, še precej dolga. Po presojevanju društvenih pravil, ki so ostala starim bistveno enaka, bila je volitev. Izvoljeni so bili v novi odbor gg. stolni dekan L. Herg, kanoniki dr. J. Križanič, Karol Hribovšek in dr. J. Mlakar, dr. B. Glančnik, zdravnik F. Ferk, dr. A. Medved, kaplan Fr. Lekše in korvikar M. Štraki; za namestnike gg. profesorja J. Zidanšek in M. Matek in stolni kaplan Fr. Simonič; za pregledovalce

računov gg. župnik Fr. Hirti, stolni vikar L. Hudo-verniki in prefekt Fr. Korošec. — Na predlog preč. g. dr. J. Mlakarja se iskreno izreče navzočemu g. poslancu Francu Robiču zahvala za njegove zasluge za Slovence sploh, za naše društvo pa posebej. Po navétu, naj se prihodnje leto slovesno praznuje 25letnica društva in 30letnica »Slov. Gospodarja«, sklene se ob 12. uri zborovanje.

Politični položaj.

(V državnem zboru dne 3. julija govoril dr. L. Gregorčec.)
(Dalje.)

Prav tako ljudstvu sovražna je zlata vrednota, in jako je obžalovati, da se je odpravila srebrna vrednota in se je ustavilo prosto kovanje zlata. To se je zgodilo povsem na tihem l. 1879. na zahtevanje avstro-ogerske banke, torej kapitalizma in na ta način se je ugledala pot poskusom, upeljati zlato vrednoto. Prva posledica tega je bila, da se je kmetijskih pridelkov cena silno znižala. Opozarjam samo na pšenico. Cena meterskega stota pšenice se je od 14 gld. znižala na 7 gld. in na 6 gld., to se pravi, kmetovalci so ravno polovico svojih prejšnjih dohodkov izgubili, in ni mi znano, da bi se to nadomestilo z drugimi dohodki.

Kapitalistični listi se izgovarjajo na preveliko pridelovanje in na konkurencu z onkraj morja. To pa ni resnica. Pridelovanje se je še zmanjšalo, kar se dá dokazati. Pravi vzrok, da se je cena znižala, je sleparska termin-trgovina z žitom na borzi, torej zopet izgred kapitalizma, in pa zlata valuta. Da smo ostali pri srebrni valuti in pri prostem kovanju srebra, bi bilo že 15 let v Avstriji denarja v izobilju, cene in plače bi bile visoke, dolžniki, torej zadolženi kmetje in zadolžena država bi bili lahko poravnali svoje dolgove. Žal, da se je ravno narobe zgodilo, hvala Bogu, da ne popolnoma, zakaj do te nesreče ni prišlo, ker se ni moglo začeti plačevanje z zlatom. Škoda pa je vendar velika in sramota tudi. Stari srebrni denar je zgubil vrednost in ljudstvu so se s tem vzeli zadnji prihranki, katere je skrivalo po skrinjah in nogovicah. Sedaj se lahko reče, da je kapitalizem slekel ljudstvo do nogovic, da mu je vzel srebro in mu zanj dal nerodni in umazani nikelj.

Kapitalizem je torej v Avstriji zadobil veliko zmago in jo skuša z davčno preosnovo še povečati. To se je že zadostno pojasnilo. Sklicujem se samo na izvajanja poslanca Lienbacherja, ki je dokazal, da bi vzlic davčni preosnovi ostalo 803.011 milijonov gold. mobilnega kapitala neobdavčenega. Rimski suženj se je mogel vsaj nasititi, ker je bilo njegovemu gospodarju na tem, da ga ohrani, sedanji delavci pa morajo stradati in zadolženi kmet mora najboljšje tega, kar je pridobil, si pritržiti in prodati, da plača svojega upnika in davek. Kmet mora stradati, če se hoče le nekaj časa vzdržati na podedovanem posestvu. To ni pretiravanje. Jaz sem župnik na deželi in z bolestjo gledam, kako se širi revščina in kako propada kmečki stan.

Mnogo je kmetov, ki bi radi najeli hlapca, deklo ali delaveca. Ali nimajo, da bi mu jesti dajali. Čedalje pogosteje se prigodi, da pridejo iz prej imovitih krajev ljudje k poroki v izposojenih oblekah. Ponekod so hiše, kjer moški ne morejo vsako nedeljo v cerkev, ampak se menjajo, ker imajo samo jedne nedeljske hlače. Hrana je vedno slabša in vedno nezadostnejša. Stare, meni dobro znane košare za kruh so skoro izginile, otrokom se čedalje redkeje daje kruh v šolo, ponekod le še bučeva zrna. Letos na spomlad sem vozeč se na Dunaj, sešel se v vagonu s komisijo za vojaški nabor. Vrnila se je iz nekega sodnega okraja, kjer ni bilo dobiti no-

benega sposobnega novaka. Z bučevimi zrni se seveda ne vzrejajo novaki. Če se je v boljših časih reklo: Ako je kmet bogat, je bogat tudi cesar, pa moramo sedaj reči: kmet je siromak, cesar je tudi siromak.

(Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Pridiga

milostljivega knezoškoifa Mihaela o blagoslovljenju križev za oba zvonika in za presbiterij nove slovenske župnijske cerkve Marije Device v Mariboru na praznik Karmelske Matere božje, dne 16. julija 1895.

(Dalje.)

* * *

Predragi v Gospodu!

Nehoté se spominjam v tem blaženem trenutku besed sv. evangelijskega: »Sin človekov mora povišan biti«. (Jan. 12, 34.) Nehoté mislim na besede božjega Izveličarja: »In Jaz, kadar bom povišan od zemlje, bodem vse k sebi vlekel«. (Jan. 12, 32.) Jasno in glasno govori križ, katerega sem danes cerkveno blagoslovil.

Prvič naznanja glasno: Človek me je naredil. Da, Bog je sicer ustvaril tvarino, toda človek je tvari ni dal podobo križa. Brez človeka sploh ne bi bilo križa. Čudežno lep in krasen je bil raj. Ondi ni bilo ne trpljenja, ne pomanjkanja, niti bolečin, sploh ondi ni bilo križa. Toda pri drevesu spoznanja dobrega in hudega je stesal človek prvi križ, iz katerega so izšli vsi drugi križi in križci. Volja prvega človeka je prišla navskriž z voljo božjo, in tako je nastal križ, ki se je globoko zasadil v dušo in telo človeško. Duh je otemnel, volja se je k slabemu nagnila, srce pa so zavzele strasti. Telo je zapadlo raznim težavam in stiskam, in le smrt ga iz teh reši.

Ali kakor da bi teh križev ne bilo zadosti, teše in kuje si človek še vedno nove križe. Kjer je po družinah boj in prepir, kjer vlada po občinah razprtija in nesloga, kjer se prebivalci kacega kraja sovražijo, sploh kjer gospoduje nemir — kdo je te križe ustvaril? Gospod Bog? Ne. Ljudje so jih naredili. Niso padli z nebes, človeško delo so vsi. Naše življenje bi bilo pač mnogo srečnejše in mirnejše, ko bi človek neprenehoma ne napravljaval novih križev. In napravlja jih, ker se njegova volja križa z božjo voljo; ako bi se ravnal po božjih in cerkvenih zapovedih, bi ne bilo toliko težkih križev. Zares, odkar so ljudje odstranili stari Kristusov križ iz krščanskih hiš, prišli so drugi križi v te hiše, križi polni nesreč in polni nadlog. Odkazite zopet enemu in edinemu in edinoizveličavnemu križu Jezusa Kristusa po hišah prvo, častno mesto, in mnogi pogubonosni križi bodo zopet sami od sebe izginili.

Drugič govori od mene blagoslovljeni križ: Bog me je posvetil. Predragi v Gospodu! Grešni človek ni samo sebi napravil križa, naredil ga je celo za svojega Gospoda in Izveličarja. Grozno hudodelstvo je bilo križanje božje-človeškega Izveličarja Jezusa Kristusa, ali nebeško neskončno usmiljenje je spremenilo to grozno križanje v odrešenje. Križ, dosedaj znamenje prokletstva, je božji Izveličar na Golgoti posvetil v znamenje blagoslova in izveličanja, ker je na njem viselo njegovo sveto telo in ga je porosila njegova dragocena kri. Povišanje križa na Golgoti je bilo prvo blagoslovljenje križa. O milosti polno blagoslovljenje, od katerega ima svojo moč tudi naše današnje blagoslovljenje. Saj izvira vsa moč in krepost vseh zakramentov, vseh zakramentalij,